

## ಮಂಗಳಮುಖಿಯರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಪ್ರತಾಪ ವಿ<sup>1</sup> ಮತ್ತು ಡಾ. ಎಸ್. ಯಶೋದ<sup>2</sup>

ಪೀಠಿಕೆ

ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲೂ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್/ತೃತೀಯಾ ಲಿಂಗಿಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಅಸ್ತಿತ್ವ, ರೀತಿ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದ್ದು, ಇವರನ್ನು ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಮುಖಿ, ಹಿಜ್ಜಾ, ಜೋಗಪ್ಪ, ಜೋಗತಿ, ಶಿವಶಕ್ತಿ, ಶಿಖಂಡಿ, ಖೋಜಾ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಇವರನ್ನು ಫಿಲಿಪೈನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಕ್ಲಾ, ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಒರ್ಡಾಕೇಸ್, ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಸೆರರ್ಸ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಂಗಳಮುಖಿಯರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಳಪಟ್ಟಿರುವ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದ್ದು, ಇವರು ತಮ್ಮದೇಯಾದ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ಆಹಾರ, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಭಾರತದಂತಹ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿರುವ ದೇಶದಲ್ಲಂತೂ ಮಂಗಳಮುಖಿ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಮುಖಿಯರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಂಗಳಮುಖಿಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದೇಶದೆಲ್ಲೆಡೆ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಮಂಗಳಮುಖಿರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ, ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿನ ಮಂಗಳಮುಖಿಯರ (ಅರವಾಣಿಗಳು) ಆಚರಣೆಗೂ ಮತ್ತು ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿನ ಮಂಗಳಮುಖಿಯರ ಆಚರಣೆಗೂ ಬಹಳಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಕೋಡಿಗಳು, ಹಿಜ್ರಾಗಳು, ಜೋಗಪ್ಪಗಳು, M to F (ಗಂಡಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹೆಣ್ಣಾಗುವವರು), F to M (ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಗಂಡಾಗುವವರು) ಎಂಬ ವರ್ಗಗಳಿವೆ.

<sup>1</sup> ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ, ಮನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು.

<sup>2</sup> ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ, ಮೈಸೂರು.

ಕೋಡಿಗಲು ಂದರೆ ಗಂಡಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಭಾವನೆಯೊಂದಿಗೆ ಜೀವಿಸುವವರು. ಇವರು ಹಿಜ್ರಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಮಹಿಲೆಯರಾಗಿ ಆಥವಾ ಸ್ತ್ರೀ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪುರುಷರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೋಡಿಗಲು ಲಿಂಗ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಹಿಜ್ರಾಗಲು ಗಂಡಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮಹಿಲೆಯರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಕಾರಣ ತಮ್ಮ ಶಿಶುವನ್ನು ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಮೂಲಕ ತೆಗೆಸಿ ಹೆಣ್ಣಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಹಿಜ್ರಾಗಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಹಿಜ್ರಾಗಳೆ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ಲೈಂಗಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಜ್ರಾ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಅರೇಬಿಕ್ ಪದವಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ಅರ್ಥ ವಲಸೆ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಹಿಜ್ರಾ ಎಂದರೆ ಪ್ರವಾದಿ ಮಹಮ್ಮದ್‌ರು ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮದೀನ ನಗರಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ 622 ರಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಹೋಗಿರುವುದಾಗಿ ಇಸ್ಲಾನಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಹಿಜ್ರಾಗಲು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ಬೈಬಲ್‌ಗಳಲ್ಲೂ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

### ಮಂಗಳಮುಖಿಯರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆ

ಮೊದಲೆ ಹೇಳಿದಾಗೆ ಮಂಗಳಮುಖಿಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು, ಇವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಲಿಂಗಪರಿವರ್ತನೆಯ ಹಂತದಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಲಿಂಗ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ನಂತರ ಹಲವಾರು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ ನಂತರವೇ ಅವರನ್ನು ಮಂಗಳಮುಖಿಯರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮೊದಲ ಆಚರಣೆಯ ನಿರ್ವಾಣ.

ನಿರ್ವಾಣ ಎಂದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯ, ಮೋಕ್ಷ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್ಸ್ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣವೆಂದರೆ ಆಪರೇಷನ್ (ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ). ಇದು ಒಂದು ರೀತಿ ಮೋಕ್ಷ ಬಿಡುಗಡೆ. ಅದು ಜೀವನದ ಮೂಲವನ್ನೇ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದಂತೆ. ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡ ಹಿಜ್ರಾ ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಗಂಡಿನ ಚಿನ್ನೆ ಶಿಶುವನ್ನು ತೆಗೆಸಿ ಪೂರ್ಣ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಲಿಂಗ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ವಿಧಾನ. ನಿರ್ವಾಣ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವರನ್ನು ತಾಯಮ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬಳು ಹಿಜ್ರಾ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹಿಜ್ರಾಗೆ ಮಾಡೋ ಆಪರೇಷನ್ ಅನ್ನು ತಾಯಮ್ಮ ಆಪರೇಷನ್ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಡಾಕ್ಟರ್ ಮಾಡೋದು ಇದನ್ನು ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಮಾಡುತ್ತಾರಾದರೂ ಕಾನೂನಿನ ಭಯದಿಂದ ಕದ್ದು ಮುಚ್ಚಿಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾಡುವಾಗ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಥಮ ಚಿಕಿತ್ಸಾ (ಬಿ.ಪಿ., ಶುಗರ್) ವರದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದೇ ಕಡಿಮೆ. ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಆರೋಗ್ಯ ರಹಿತವಾದ ವಾತಾವರಣ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಹಾಸಿಗೆ ಕೂಡ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಖಾಲಿ

ಕಬ್ಬಿಣದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಪೇಪರ್ ಹಾಸಿ ಮಲಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಪರೇಷನ್ ಮಾಡಲು ಬರುವ ಡಾಕ್ಟರ್ ಯಾವುದನ್ನು ಗ್ಯಾರಂಟಿ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್ ಲಿವಿಂಗ್ ಸ್ಟೈಲ್ ವಿದ್ಯಾ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಥೆ 'ನಾನು ಅವನಲ್ಲ-ಅವಳು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಕಡಪಾದಲ್ಲಿ ಶಿಶುವನ್ನು ತೆಗೆಸಿಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ, ಬೆನ್ನಿಗೆ ಒಂದು ಅರವಳಿಕೆ ಇಂಜಕ್ಷನ್ ನೀಡಿದ್ದರೂ ಮರಗಟ್ಟದೆ ಕೆಳ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಕು ಆಡಿಸಿದಾಗ ನೋವು ತಾಳಲಾರದಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಮೊದಲಿಗೇ ಕಸಾಯಿಖಾನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಅನುಭವದಂತಿತ್ತು. ಆಪರೇಷನ್ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಹಾಸಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಪೇಪರ್ ಹಾಸಿ ಅಂಗಾತ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು - ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

'ಬದುಕು ಬಯಲು' ಆತ್ಮಕಥೆಯು ಹಿಜ್ರಾ ರೇವತಿಯವರದು, ಇವರದೂ ಸಹ ವಿದ್ಯಾಳ ಅನುಭವಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವೇನಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಹಿಜ್ರಾ ಸಮುದಾಯದ ಸುಗಂಧಿ ಎಂಬ ಅಜ್ಜಿ ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ಎ. ರೇವತಿಯು ದಿಂಡುಗಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅಂಥ ಸಹಾಯಕರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಪರೇಷನ್ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ಯಾ ಹಾಗೂ ರೇವತಿ ಇಬ್ಬರ ಅನುಭವವೂ ಒಂದೇ. ತಿರುಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಂತೆ. ಹೀಗೆ ಕಾನೂನಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಆಚೆ ಆಪರೇಷನ್ ಮಾಡುವ ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ 2000 ದಿಂದ 3000ದವರೆಗೂ ಚಾರ್ಜ್ ಮಾಡುವುದುಂಟು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್ ಆಪರೇಷನ್ ಕಾನೂನುಬದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಹಿಜ್ರಾಗಳ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಆಪರೇಷನ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಹಿಜ್ರಾಗಳು 40 ದಿನ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. 40ನೇ ದಿವಸ ಪೋಥಿರಾಜಾ ಮಾತಾಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವಿಗೆ ಮಡಿಕೆ ಹಾಲು ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿ ಅದನ್ನು ನದಿ ಅಥವಾ ಕೊಳದ ನೀರಿಗೆ ಬೆರಸಿದ ಮೇಲೆ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನೋದು ಮತ್ತು ಹಾಲು ಕುಡಿಯೋದು. ಆಪರೇಷನ್ ಆಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮೇಲೆ ಕರ್ಪೂರ ಹಚ್ಚಿ ಬೆಳಗಿ, ಆರತಿ ಮಾಡಿ 'ಬನ್ನಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೆ' ಎಂದು ನಾನಿ (ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ) ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್ ಆಪರೇಷನ್ ತಾಯಮ್ಮನಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಡಾಕ್ಟರ್‌ನಿಂದಾಗಲಿ, ನಂತರದ 40 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಿಯಮಾಚರಣೆಗಳು ಕಡ್ಡಾಯ. ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹಣ್ಣು ಹಾಲನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಂತಿಲ್ಲ. ಚಪಾತಿ, ಹಾಗಲಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ, ಮಟನ್, ಸೊಪ್ಪು, ತಲೆಮಾಂಸ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಕಾಲು ಅಗಲಿಸಿ ಮಲಗಬೇಕು, ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು; ಗಂಡಸರನ್ನು ನೋಡಬಾರದು; ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಪಾಮ್‌ಪಡುತಿ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಪಾಮ್ ಪಡುತಿ ಎಂದರೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಅಡ್ಡಬೀಳುವುದು ಎಂದರ್ಥ.

12ನೇ ದಿನ ಮತ್ತು 20ನೇ ದಿನ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಹಿಜ್ರಾಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕರೆದು ತಲೆಗೆನೀರು ಹುಯ್ಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಯರು, ಸ್ನೇಹಿತರು ಮೈ ಕೈಗೆ ಅರಿಶಿನ ಹಚ್ಚಿ, ಆರತಿಮಾಡಿ ಅವರ ಬಾಯಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆಪರೇಷನ್ ಆದವರನ್ನು ನೋಡಲು ಬರುವ ಹಿಜ್ರಾಗಳು ಗೋಧಿ, ಸಕ್ಕರೆ, ತುಪ್ಪ, ಟೀಸೊಪ್ಪು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ತರುತ್ತಾರೆ. 20ನೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಾಯ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. 40ನೆಯ ದಿನ ಹಳದಿ ಮೆಹಂದಿ ಆಚರಣೆ ಆದ ಮೇಲೆ ಮಾತಾಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಋತುಮತಿಯಾದಾಗ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಅನಂತರ ಹಿಜ್ರಾಗಳು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರಬಹುದು. ಗುರುಗಳು ನಿರ್ವಾಣ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ತಮ್ಮ ಚೇಲಾಗಳಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಜೋಕ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಸಿರು ಸೀರೆ, ರವಿಕೆ, ಒಳಲಂಗ, ಮೂಗುತಿ, ಗೆಜ್ಜೆ ಮತ್ತು ಕಾಲುಂಗುರಗಳನ್ನು ಜೋಕ್ ಆಚರಣೆಯ ದಿನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿಜ್ರಾಗಳನ್ನು ಜೋಕ್ ಉಡುಗೊರೆಗಳಿಂದ ಉಡಿಸಿ ತೊಡಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗೆಳತಿಯರು ಅವರಿಗೆ ಹಾರ ಹಾಕಿ ಮಡಿಲಿಗೆ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯ ಉಡಿ ತುಂಬಿ 'ಜೈ ಜೈ ಸಂತೋಷಮಾತಾ' ಎಂದು ಭಕ್ತಿ ತುಂಬಿ ಹಾಡುವರು. ಆ ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಹಾಡು ಪೂಜೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಪರೇಷನ್ ಆದವರ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹಾಲಿನ ಮಡಕೆಯನ್ನು ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವರು. ಅಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಹಾಲಿನ ಮಡಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯದೆಯೇ ಹಾಲನ್ನು ಬಾವಿಗೆ ಸುರಿಯಲು ಹೇಳುವರು. ಪುನಃ ಮಡಕೆಗೆ ನೀರು ತುಂಬಿ ಬಾವಿಗೆ ಸುರಿಯಬೇಕು. ಎರಡು ಸಾರಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಮಡಕೆಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಸೀರೆ ಎತ್ತಿ ಹಸಿರು ಮರಕ್ಕೋ, ಕಪ್ಪು ನಾಯಿಗೋ ತೋರಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ರೇವತಿಯವರು ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೆಣ್ಣು ಎಂದು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಸಬಹುದು. ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನೆಲದ ನಂಟಿಗೆ ಒಪ್ಪತಕ್ಕ ಆಚರಣೆ.

### 'ಪಾಮ್ ಪಡುತಿ' ಸಂಪ್ರದಾಯ

ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮಾತಾ ಫೋಟೋ ಮುಂದೆ ವಂದಿಸಿ, ದೇವಿಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಭುಜಿಸುವರು. ಆಚರಣೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದನಂತರ ನೆರೆದವರಿಗೆಲ್ಲಾ 'ಪಾಮ್ ಪಡುತಿ' (ಅಡ್ಡಬಿದ್ದೆ) ಮಾಡಲು ಹೇಳುವರು. ಗುರು ಹಿರಿಯರ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವರು. ದೊಡ್ಡವರು ಆಶೀರ್ವದಿಸುವರು. ಹಿರಿಯರ ಉಪದೇಶದ ಸಾರಾಂಶ: ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳಿರಿ. ಗುರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿ, ಅವರ ಹೆಸರು ಉಳಿಸಿ, ಬಿದಿಯಲ್ಲಿ ಲಂಗ ಎತ್ತಬಾರದು. ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ನೀವು ಹೆಣ್ಣಿನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಕ್ರಾಪ್‌ಕಟ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮನೆಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗುವುದು ಗಂಡನನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೂಡದೆಂದು ಹಿರಿಯ ಹಿಜ್ರಾಗಳು

ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸುವುದು. ಈ ಹೊಸಬರನ್ನು 'ಪಿಂಜು' 'ಪಿಂಜು ಅಮ್ಮ' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ರೂಢಿ.

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಳಸ್ತರದ ದಲಿತ, ಆದಿವಾಸಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು, ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮಾಜಗಳಿರುವಂತೆ ಹಿಜ್ರಾ ಸಮುದಾಯವೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಿಜ್ರಾ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಗಳೆಂದರೆ ತಾಯಿ, ಮಗಳು, ಮೊಮ್ಮಗಳು, ಮರಿಮಗಳು, ದೂದ್‌ಬೇಟಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಯಾರಾದರೂ ಹಿಜ್ರಾ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಚೇಲಾ ಆಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ಜಮಾತ್‌ನ ಮುಂದೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮನವಿಯನ್ನು ಆ ಜಮಾತ್ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಮಾಡಲು ಯಾವುದೋ ನಿಯಮ ಅಥವಾ ದೇಶದ ಕಾನೂನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಜ್ರಾಗಳಿಗೆ ಅವರದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಿಯಮ ಆಚರಣೆಗಳಿವೆ. ಯಾವುದು ಸರಿ ಯಾವುದು ತಪ್ಪು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಜಮಾತ್ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಿಂದ ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಹಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ವಂಚಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲುಕೀಳಿನ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಲೀ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳಾಗಲೀ ಬಡವ ಬಲ್ಲಿದ ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ.

ಹಿಜ್ರಾ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಏಳು ಘರಾನಾ(ಮನೆ)ಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಅದರದೇ ಹೆಸರಿದೆ. ಹಿಜ್ರಾಗಳು ಯಾವುದೇ ಮನೆಯ ಗುರುವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮುಂದೆ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವೂ ಇದೆ. ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೂ ತಮ್ಮದೇ ಚುನಾಯಿತ ಅಥವಾ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ನಾಯಕ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬದುಕಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಹಬ್ಬಗಳು ಅಥವಾ ಜಮಾತ್ ನಡೆಸುವ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ.

ಹಿಜ್ರಾ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿ ಬಡುದಾದಿ (ಮುತ್ತಜ್ಜಿಯ ಗುರು), ದಾದಗುರು (ಅಜ್ಜಿಯ ಗುರು), ನಾನಾಗುರು (ಗುರುವಿನ ಗುರು - ಅಜ್ಜಿ), ಗುರು (ತಾಯಿ), ಕಾಲಾಗುರು (ಗುರುವಿನ ತಂಗಿ), ಗುರುಭಾಯ್ (ತನ್ನ ಸೋದರಿ), ಬಡಾಗುರುಭಾಯ್ (ಹಿರಿಯ ಅಕ್ಕ), ಚೋಟಾ ಗುರುಭಾಯ್ (ಕಿರಿಯ ತಂಗಿ), ಚೇಲಾ (ಮಗಳು), ನಾಥಿ ಚೇಲಾ (ಮೊಮ್ಮಗಳು), ಚಂದಿ ಚೇಲಾ(ಮರಿಮಗಳು), ಸಡಕ್ ನಾಥಿ (ಮರಿಮಗಳ ಮಗಳು) ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಿರಿಯರು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ 'ಪಾಮ್ ಪಡುತಿ' ಮಾಡಬೇಕು; ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಗುಲಿಸಬಾರದು; ನೀರು ಕೇಳಿದಾಗ ಜಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಡಬೇಕು, ಬಳೆ, ಓಲೆ, ಮೂಗುತಿ, ಕಾಲ್ಟೇನುಗಳಿಲ್ಲದೆ



ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಕೂದಲು ಕತ್ತರಿಸಬಾರದು, ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಮುಖಕ್ಕೊರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು., ಬದಲಿಗೆ ಚಿಮ್ಮಟ ಬಳಸಿ ತೆಗೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂಗಡಿಗಳಿಂದ ತರುವ ಹಣವನ್ನು ಗುರು ಹಾಗೂ ನಾನಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ನಿಡದಿದ್ದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗೇ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಹಲವಾರು. ಚೇಲಾ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿ ಮನೆ ವಿಷಯ ಸುಳಿಯಬಾರದು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಗ್ಯಾರಂಟಿ ಅವಳ ತಲೆ ಬೋಳಿಸ್ತಾರೆ. ಯಾರಾದ್ರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ್ರೆ ಗುರು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಾರೆ. ಚೇಲಾ ಆದವಳು ನಾನಿ ಸೇವೆ, ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವಳ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಾಪೂಜಿನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 500 ಮಂದಿ ಹಿಜ್ರಾಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮಂಗಳಮುಖಿಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬು ಮದುವೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಹರಸುವುದು, ಎಂದರೆ ಬದಾಯಿ ಮಾಡುವುದು, ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು. ಇವರಲ್ಲಿ ಗುರು-ಚೇಲ ಪರಂಪರೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇವರು ಜನಾಂಗೀಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಗಂಡಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಲಿಂಗ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ ಇದ್ದು, ಈ ಸಲುವಾಗಿ ಅರ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಅಥವಾ ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ನಮೂದಿಸ ಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬೇರಾವುದೋ ಹೆಸರನ್ನು ನಮೂದಿಸಿ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಇದೆ. ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಜೀವನ ಕ್ರಮವಿದ್ದು, ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಗುರುವಿನಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗುರು-ಚೇಲ ಸಂಬಂಧ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಇದ್ದು, ಗುರು ನೀಡುವ ಸೂಚನೆ ಮತ್ತು ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಚೇಲ ಗೌರವದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಗುರುವು ತಮ್ಮ ಚೇಲಗಳಿಗಾಗಿ ಹಣ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಇಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗುರುವಿನ ಮರಣದ ನಂತರ ಚೇಲಾಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ಇವರ ದೇವರು ಹುಂಜದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಗುಜರಾತ್ ಮೂಲ ಹೊಂದಿದೆಯಂತೆ. ಈ ದೇವರನ್ನು “ಬೇತ್ರಾಬ್ ಮಾತಾ” ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ವಿಳುಪುರಂ ಬಳಿಯಿರುವ ಸಣ್ಣ ಗ್ರಾಮ ಕೂವಾಗಂ. ಇಲ್ಲಿ ಹಿಜ್ರಾಗಳ ದೇವಸ್ಥಾನ ಇದೆ. ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡ ಕೂತ್ತಾಂಡವರ್ ಎಂಬ ದೇವರಿಗೆ ಇವರನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಪೂರ್ಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿದ್ದು, ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹಸಿರು ಸೀರೆ, ಹಸಿರು ರವಿಕೆ, ಕಂಕಣ ಕಟ್ಟಿ, ಮೂಗುತಿ ಹಾಕಿ ಮದುವೆ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 4 ಗಂಟೆಗೆ

ಹಿರಿಯವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಧಾರೆ ಎರೆಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಉಂಟು. ಅಂದು ತಮ್ಮ ದೇವತೆಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಶಿರಾ(ಕೇಸರಿಬಾತ್) ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಲವು ಚೀಲಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಗುರುಗಳು; ಹೀಗೆ ಹಲವು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗುರು ಹೊಂದಿರುವ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ವಿಳುಪುರಂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಳಂದೂರು ಪೇಟೆಯ ಕೂವಾಗನಲ್ಲಿ ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಬಂದ ಹಿಜಡಾಗಳು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೇವರೇ ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಎಂದು ತಮಗೆ ತಾವೇ ತಾಳಿಯನ್ನು ಮೊದಲ ದಿನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕೊನೆಯ ದಿನ ಬಿಚ್ಚಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆ ಸಮುದಾಯವಲ್ಲದೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳು, ಗಂಡಸರು, ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸವದತ್ತಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಇವರ ದೇವರು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮುತ್ತುದೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಅಥವಾ ರಂಡಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮಂಗಳವಾರ ಮತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರ ಶುಭದಿನವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು.

ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರ ಬಯಸಿ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸುಮಾರು 6 ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕ್ರಮಾನುಸಾರ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳುವರು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಯಾರಾದರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದರೆ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸೌಜನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಕಳೆದು ವಾಪಸ್ಸು ಕಳುಹಿಸುವುದಾಗಿಯೂ ಆದರೆ ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಬೆರೆಯಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ತಮ್ಮ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಗಳು, ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಮತ್ತು ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದಿಂದ ಬಂದವರಿದ್ದು, ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬಯಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಂತಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಅವರು ಮರಣ ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ಅವರು ನಂಬಿದ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಅಂತಿಮ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಸುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಮಂಗಳಮುಖಿಯರಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಭೇದ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೆ ಜಾತಿ ಎನ್ನುವ ಭಾವದಿಂದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುವರು. ತಾವು ಸಸ್ಯಾಹಾರ ಮತ್ತು ಮಾಂಸಾಹಾರ ಎರಡನ್ನೂ ತಿನ್ನುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುವರು. ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರುತ್ತಾರೆ. ಶಿಶುವನ್ನು ತೆಗೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇವರು ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಂತಯೇ ಅವಮಾನಿತರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಶಿಖಂಡಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಗವೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಹಲವಾರು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮೂರನೇ ಲಿಂಗದ ಸ್ಥಾನವಿರುವ ಕಾರಣ, ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಆಯಾ ದೇಶಗಳು ಲೈಂಗಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನೂ

ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮೂರನೆ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲೂ ಇವರಿಗೆ ಒಂದು ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂರನೇ ಲಿಂಗವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಪಿಂಗಳೆ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆಯಂತೆ. ಇವರನ್ನೇ 'ಶಿವಶಕ್ತಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇವರಿಗೆ ಆಯಸ್ಸು, ರೂಪ, ಲಿಂಗದ ಪರಿಮಿತಿಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

### ಭಿಕ್ಷೆ ಎತ್ತುವುದು

ಹಿಜ್ರಾಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಶೋಷಣೆ, ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಕೊನೆ-ಮೊದಲಿಲ್ಲ. ದಿನ-ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಿಂಸೆಗೆ, ಶೋಷಣೆಗೆ, ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯಕಥೆಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳುವ ನಾಗರಿಕರೇ ಹಿಜ್ರಾಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಮೂಗು ಮುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಲೇವಡಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಲಿವಿಂಗ್ ಸ್ಟ್ರೀಟ್ ವಿದ್ಯಾ ಅವರ ಸ್ವಾನುಭವದ ನುಡಿ ಎಂದರೆ ಹಿಜ್ರಾಗಳೂ ಮನುಷ್ಯರೇ, ಅವರೂ ಎಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರಂತೆಯೇ ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೆ. ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಏಳುತ್ತಾರೆ, ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ.... ಎಂಬ ಭಾವ ಬಹುಪಾಲು ಜನರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ನೋಡುವ ನೋಟದಲ್ಲೇ ಏನೋ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅಲಕ್ಷ್ಯ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಅಧಿಕಾರಯುತ ಮನೋಭಾವ. ಹತ್ತಿರ ಹೋದರೆ ಸಾಕು ಯಾವುದೋ ಅಸಹ್ಯಕರ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿಬಿಟ್ಟವರಂತೆ, 'ಛೇ, ದೂರಹೋಗು' ಎಂಬ ಗದರಿಕೆ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯಭಾವ ಬೇರೆ. ಹಿಜ್ರಾಗಳು ಅದೇನು ಅಂತಹ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿರುವುದು? ಗಂಡಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಭಾವಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದೇ ಒಂದು ಪಾಪ ಎಂದರೆ, ಅದು ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜ ಕ್ರಿಯೆ, ಅದಕ್ಕೆ ನಾವೇನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ?.

ಹೀಗೆ ವಿದ್ಯಾ ನಾಗರಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸವಾಲು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಈ ಸಮಾಜ ಲೈಂಗಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹುಚ್ಚರನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಓಡುತ್ತಾರೆ. ಖಾಸಗಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಯಾವ ಕಂಪನಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲೂ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಲೈಸೆನ್ಸ್, ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್, ರೇಷನ್‌ಕಾರ್ಡ್, ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹಿಜ್ರಾ ಎಂದರೆ ಕಾನೂನು ಅಡ್ಡ ಬರುತ್ತದೆ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಯೇ ದೂರ ಅಟ್ಟಿದರೆ ಯಾರು ಕೆಲಸ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಐಡೆಂಟಿಟಿ ಕಾರ್ಡ್ ಇಲ್ಲದೆ, ಗಂಡೋ-ಹೆಣ್ಣೋ ಎಂಬುದು ದಾಖಲಾಗದೆ, ಮೂರನೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಡೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಹಿಜ್ರಾಗಳು ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಎತ್ತುವುದು, ಇಲ್ಲವೇ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿ ಅವಲಂಬಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಆದರೆ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಗೆ ಇಚ್ಛೆ ಪಡೆದವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯೆ ಗತಿ, ಹೀಗೆ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಹಿಜ್ರಾ ಸಮುದಾಯದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಅಂಗಡಿ ಎತ್ತುವುದು' ಎಂದನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂಗಡಿ-ಅಂಗಡಿಗೂ ಹೋಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ



ಕೇಳುವುದನ್ನು ಅಂಗಡಿ ಕೇಳುವುದು ಅಥವಾ ಬಜಾರ್ ಕೇಳುವುದು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಟ್ರೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಿದರೆ, ಅದು ಟ್ರೈನ್ ಕೇಳುವುದು; ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಸಿಗ್ನಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಿದರೆ ಅದು ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಕೇಳುವುದು' ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಭಿಕ್ಷೆಗಳು ಕೇಳುವುದುಂಟು.

### ಮಂಗಳಮುಖಿಯರ ಜಾತಿ/ಧರ್ಮ

ಮಂಗಳಮುಖಿಯರ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರು ಒಮ್ಮೆ ಸೇರಿದರೆಂದರೆ ಅವರ ಜಾತಿ-ಧರ್ಮ ಗೌಣವಾಗಿ, ತಾವು ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್ ಸಮುದಾಯದವರು ಎಂಬ ಅಸ್ಮಿತೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ಬಂದರೂ ಸಹ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಿರಿಯ ಮಂಗಳಮುಖಿಯಾದ ಶಿವಮ್ಮ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ಮಂಗಳಮುಖಿಯರ ಬಹುಪಾಲು ಆಚರಣೆಗಳು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಾದ ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೇ ಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಒಬ್ಬ ಮಂಗಳಮುಖಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರೋ ಅಥವಾ ಕ್ರೈಸ್ತರೋ ಆಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಲಿಂಗಪರಿವರ್ತನೆ ಆದ ನಂತರ ಅವರು ಹಿಂದೂ ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರ ಆಚರಣೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬದಲಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದೇನಿಲ್ಲ. ರಂಜಾನ್, ಗುಡ್ ಫ್ರೈಡೇ, ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್, ಬಕ್ರೀದ್, ಮೊಹರಂ ನಂತಹ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನೂ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಆಚರಿಸುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ರೇಣುಕಾ (ಮೂಲ ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮ. ಈಗ ಹಿಂದೂ ಆಗಿ ಬದಲಾಗಿದ್ದಾರೆ).

### ಮಂಗಳಮುಖಿಯರ ಭಾಷೆ

ಬಹುಪಾಲು ಮಂಗಳಮುಖಿಯರು ಹಿಂದಿ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಲಿಂಗಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವವರು ಮುಂಬೈ ಅಥವಾ ಪುಣೆಗೋ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ತಕ್ಷಣ ಯಾರಿಗೂ ಲಿಂಗಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಿರಬೇಕು. ಹಾಗಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆ ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆಯನ್ನು ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಹಿಂದಿಯನ್ನೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ: ತಮಿಳುನಾಡು, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಕೇರಳ ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಬಂದ

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಿರುವವರು ತಮ್ಮ ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ, ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನೂ (ಕನ್ನಡ) ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಹಿಂದಿಯನ್ನೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ.

#### ಉಪಸಂಹಾರ

ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್ ಸಮುದಾಯ ಮನುಷ್ಯ ಸಮಾಜ ಲೈಂಗಿಕ/ಲಿಂಗ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸಂಕೇತವಾದರೆ, ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಾವಿರಾರು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಡುವೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಭಾರತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರ ದೇಶಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಾರತ ಮೂಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ದೇಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಂಗಳಮುಖಿಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇನ್ನು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಮಂಗಳಮುಖಿಯರಿಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಮಂಗಳಮುಖಿಯರಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

#### ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ದ್ವಾರಕಾನಾಥ್ ಸಿ. ಎಸ್. (2012). ಸಂಕುಲ. (ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗದ ವರದಿ), ಅವಿರತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಲಿವಿಂಗ್ ಸ್ಟೈಲ್ ವಿದ್ಯಾ. (2009). ನಾನು ಅವನಲ್ಲ ಅವಳು, ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ವಿಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ರೇವತಿ ಎ. (2011). ಬದುಕು ಬಯಲು. ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಯೋಗಾನಂದ ಸಿ. ಕೆ. (2015). ವರ್ಷವರ. ಕೋವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- Akhand Sharma. (2018). Identity Crisis for Transgender in India: A Case-study from Madhya Prades. Quest - The Journal of UGC - HRDC Nainital, Vol-12, No. 2. pp. 157-167.
- Anuvinda P and Tiruchi S. (2016). No Country for Transgenders. Economic and Political Weekly. Vol. 51, No. 37, pp. 19-21
- Karunanithi G. (2015). Transgenders and the Mainstream. Economic and Political Weekly, Vol. 50, No. 48, pp. 22–23.
- Margaret H.Smith. (2013). Discrimination of sexual minorities and plans to relocate. LSU Master's Theses, B.S., University of Louisiana, Lafayette